

Prvá pomoc Slovensku:

priebežná správa o sociálnej pomoci pracujúcim a rodinám

(Aktualizácia 12)

máj 2021

Matúš Baliak

Štefan Domonkos

Lucia Fašungová

Branislav Hábel

Tadeáš Chujac

Ján Komadel

Marcela Veselková

Pod'akovanie

Autori ďakujú Ústrediu práce, sociálnych vecí a rodiny, jednotlivým úradom práce, Sociálnej poisťovni, ako aj Infostatu za poskytnutie údajov nevyhnutných na spracovanie tohto komentára. Za cenné rady a technickú podporu ďakujú Ondrejovi Buchelovi z ISP.

Zhrnutie¹

Tento komentár predstavuje v poradí dvanástu aktualizáciu analytického komentára ISP zverejneného 29. mája 2020 s cieľom informovať odbornú aj širšiu verejnosť o opatreniach prijatých na podporu ekonomiky SR v čase mimoriadnej situácie súvisiacej s pandémiou COVID-19 (pozri bližšie Domonkos, Fašungová, Hábel, Komadel, & Veselková, 2020a). Sériou týchto publikácií ISP reaguje na pretrvávajúci záujem verejnosti o dáta súvisiace s využívaním ekonomickej pomoci štátu organizovanej pod záštitou Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR (MPSVR SR).

Koncom marca 2020 schválila vláda SR opatrenia zamerané na zmiernenie ekonomických dopadov pandémie COVID-19. Najprv boli schválené nové typy sociálnych dávok v podobe pandemického nemocenského a ošetrovného, následne vláda predstavila aj opatrenia priamej pomoci na udržanie pracovných miest v rámci tzv. „Prvej pomoci“ zamestnancom, podnikateľom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO). Paralelne s týmito opatreniami umožnila novelizácia zákona o sociálnom poistení odklad alebo odpustenie odvodov na sociálne poistenie pre niektorých zamestnávateľov. V čase prípravy dvanástej aktualizácie komentára je vyhlásený núdzový stav na území Slovenska s trvaním 30 dní od 29. apríla 2021, ktorý bol predĺžený z dôvodu naďalej kritickej situácie v zdravotníckych zariadeniach. Od 29. apríla sa až do odvolania (alebo do konca núdzového stavu) posúva zákaz vychádzania o hodinu neskôr, a to na dvadsiatu prvú hodinu. Stále trvá aj mimoriadny stav a opatrenia „Prvej pomoci++“ boli predĺžené do 30. júna 2021. „Prvá pomoc ++“ poskytuje oproti pôvodným opatreniam vyššiu finančnú pomoc spolu s rozšírením okruhu žiadateľov. Pomoc v takejto forme sa vypláca za výkazy podané za pandémiou dotknuté mesiace od februára 2021.²

Podľa dát dostupných k 2. máju 2021 uzavreli úrady práce, sociálnych vecí a rodiny so zamestnávateľmi a SZČO dotknutými mimoriadnou situáciou takmer 187 tisíc dohôd o poskytovaní pomoci. Na základe týchto dohôd sa rozdelila pomoc v celkovej výške viac ako 1,5 miliardy eur. Uvedenou sumou sa podporila takmer tretina pracovných miest v ekonomike.³ Cez „Prvú pomoc“ bolo za obdobie marec až december 2020 podporených cez 3 milióny mesačných pracovných miest („človekomesiacov“, zamestnancov alebo SZČO), čo znamená, že priemerný mesačný počet podporených presiahol 300 tisíc pracujúcich. Za január 2021 dosiahol počet podporených pracovníkov takmer 368 tisíc a za február 2021 viac ako 318 tisíc. Podľa dostupných čísel za marec 2021 presiahol počet podporených pracovníkov hranicu 204 tisíc. Čísla za marec budú podliehať úprave, pretože žiadosti a výkazy možno podávať až do 31. mája 2021. Celková uhradená suma za obdobie marec až december 2020 predstavovala viac ako 994 miliónov eur. Za január 2021 bolo vyplatených cez 184 miliónov eur, za február bežmála 192 miliónov eur a za marec doteraz uhradená suma dosahuje približne 132 miliónov eur.

Nástroje „Prvej pomoci“ naďalej využívajú najintenzívnejšie mikropodniky. Tento trend sledujeme aj za marec, s mierne rastúcim podielom na uhrádzanej sume od začiatku 2021. Pri veľkých podnikoch sledujeme postupný pokles na celkovej vyplatennej pomoci v posledných mesiacoch, s miernym nárastom v decembri. Avšak dáta za január, február a aj čiastkové dáta za marec naznačujú opätovné znižovanie podielu čerpania veľkých

¹ Ak nie je inak uvedené, dáta o „Prvej pomoci“ vychádzajú z informácií aktualizovaných k 2. máju 2021. Údaje o ostatných formách pomoci sú aktuálne ku konkrétnym dňom v roku 2021 s poznámkou uvedenou v texte. Vzhľadom na plánované predĺženie pomoci až do konca júna 2021 očakávame finálne údaje o jednotlivých formách pomoci až v priebehu tretieho kvartálu roka 2021.

² Návrh na zmenu podmienok „Prvej pomoci“ a predĺženie obdobia realizácie do 30. júna 2021 bol predložený na rokovanie vlády a schválený 2. februára 2021 (materiál č. UV-2115/2021). Bližšie informácie sú dostupné na webstránke úradu vlády SR (Úrad vlády SR, 2021).

³ Dáta o podporených pracovných miestach sú za marec 2020 až marec 2021; vzhľadom na postupné spracovanie ďalších žiadostí možno očakávať aj postupný nárast všetkých uvedených indikátorov. Uvedené údaje vychádzajú z dát dostupných k 2. máju 2021 a predstavujú horný odhad počtu podporených pracujúcich, ktorý abstrahuje od možnosti paralelného čerpania pomoci z viacerých opatrení na jedno pracovné miesto.

podnikov. Podiel malých a stredných podnikov na čerpaní „Prvej pomoci“ je najstabilnejší, avšak u oboch kategórií pozorujeme mierne medzimesačné fluktuácie.

Pomoc naďalej prúdi prevažne do veľkoobchodu a maloobchodu, priemyselnej výroby, ubytovacích a stravovacích služieb a do stavebníctva, čo potvrdzujú aj predbežné údaje za marec 2021. Kým do konca roka 2020 prúdil najväčší objem pomoci do priemyselnej výroby, tak za január a február 2021 sme zaznamenali nárast u podnikov pôsobiacich vo veľkoobchode a maloobchode, ktoré využívali nástroje „Prvej pomoci“ najintenzívnejšie. Podobnú situáciu naznačujú aj predbežné údaje za marec. Spoločne tvorí podiel vyššie uvedených štyroch odvetví takmer 70 % celkovej sumy vyplatenej v jednotlivých mesiacoch a podobný podiel ukazujú aj predbežné marcové hodnoty.

Spomedzi opatrení predstavovalo opatrenie 3B s odstupňovaným paušálnym príspevkom na zamestnancov viac ako polovicu celkovej vyplatenej sumy za jednotlivé mesiace od mája 2020 do januára 2021. Čiastkové údaje za február prezentované v predchádzajúcej, 11. aktualizácii tohto komentáru naznačovali intenzívnejšie čerpanie prostredníctvom opatrenia 2, avšak po aktualizácii dát sa využívanie jednotlivých opatrení ustálilo na porovnateľnej úrovni ako v predchádzajúcich mesiacoch, iba s miernym poklesom u opatrenia 3B a nárastom v prospech opatrenia 2. Podobný vývoj môžeme očakávať aj za marec, kedy na čiastkových dátach sledujeme pomerne intenzívne čerpanie cez opatrenie 2, a pomalý nábeh čerpania v opatrení 3B. Postupom času sa percentuálny podiel týchto opatrení na celkovej čerpanej pomoci začne približovať hodnotám z minulých mesiacov. Priemerná suma podpory na jedno pracovné miesto mala v letných mesiacoch roka 2020 mierne klesajúci trend a v septembri dosiahla takmer 271 eur. Navýšenie príspevkov v rámci prechodu na „Prvú pomoc +“ sa prejavilo už v dátach za október, november a december. Tento trend pokračoval aj za január, kedy priemerná podpora na jedno pracovné miesto presiahla 500 eur. Príspevky za február a marec 2021 sú už vyplácané podľa rozšírenej schémy „Prvá pomoc ++“, ktorá sa prejavila aj v náraste priemernej sumy na jedno podporené pracovné miesto. K 2. máju presahuje v oboch mesiacoch táto suma 600 eur, a keďže údaje za február by nemali podliehať výrazným zmenám predpokladáme, že sa priemerná výška pomoci ustáli blízko tejto hranice.

Nad rámec uvedených opatrení bolo súčasťou podporného programu aj prispôbenie systému sociálneho zabezpečenia novej situácii v podobe vytvorenia tzv. pandemických dávok. Počas prvého roka pandémie (marec 2020 až február 2021) bolo vyplatených o 453 402 viac dávok ošetrovného, čo predstavovalo nárast výdavkov o takmer 148 miliónov eur. V druhom roku pandémie (marec až apríl 2021) vzrástli výdavky na dávku ošetrovného v porovnaní s pred-pandemickým obdobím v roku 2019 o dodatočných 14,8 miliónov eur (333,7 %).

Počas prvého roka pandémie výrazne vzrástlo aj vyplácanie dávok nemocenské. V porovnaní s obdobím pred vypuknutím pandémie vzrástol počet vyplatených dávok o 571 674, čo sa premietlo aj do zvýšenia výdavkov o takmer 190 miliónov eur. V druhom roku pandémie (marec až apríl 2021) vzrástli výdavky na nemocenské v porovnaní s obdobím pred pandemiou o dodatočných 75 miliónov eur (93,4 %).

Úvod

Tento dokument je v poradí dvanástou aktualizáciou analytického komentára ISP z 29. mája 2020, ktorý bol zverejnený s cieľom informovať odbornú aj širšiu verejnosť o opatreniach prijatých na podporu ekonomiky SR v čase mimoriadnej situácie súvisiacej s pandémiou COVID-19 (pozri bližšie Domonkos, Fašungová, Hábel, Komadel, & Veselková, 2020a, 2020b, 2020c; Domonkos, Fašungová, Hábel, Komadel, Veselková, & Vojtechová, 2020; Baliak, Domonkos, Fašungová, Hábel, Komadel, & Veselková, 2020a, 2020b).⁴ Vláda SR vyhlásila 12. marca 2020 mimoriadnu situáciu pre šírenie ochorenia COVID-19 a postupne prijímala opatrenia na zabránenie šírenia tejto choroby. S cieľom zmierniť dopady pandémie a protipandemických opatrení pripravila vláda hneď niekoľko balíkov pomoci. Dňa 25. marca 2020 vláda schválila **prvú sociálnu pomoc** vo forme tzv. „**pandemických dávok**“ určených rodičom detí a osobám v povinnej karanténe. O šesť dní neskôr, dňa 31. marca 2020, schválila aj tzv. „**Prvú pomoc**“ **zamestnancom, podnikateľom a SZČO**, ktorá pozostáva z viacerých opatrení založených na priamej finančnej podpore pracovných miest a podnikania spolufinancovaných z Európskeho sociálneho fondu. Od 1. októbra nahradila „Prvú pomoc“ nový rámec „Prvá pomoc +“, ktorá priamo nadväzuje na svoju predchodkyňu, ale zároveň aj zvyšuje rozsah pomoci a rozširuje okruh oprávnených osôb. Uznesením vlády schváleným k 2. februáru 2021 na návrh Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny, vláda pružne zareagovala na požiadavku ďalšieho navýšenia finančných príspevkov v podobe „**Prvej pomoci ++**“. Vláda sa snaží promptne reagovať na zhoršenú epidemickú situáciu, s cieľom minimalizovať dodatočné negatívne ekonomické a sociálne následky. Z tohto dôvodu bola prijatá rozšírená verzia „Prvej pomoci +“ v podobe tzv. „Prvej pomoci ++“, ktorá navýši finančné príspevky, zároveň však dochádza k úprave pri výpočte príspevku s cieľom odbremeniť zamestnávateľov od platenia celej výšky odvodov za svojich zamestnancov. Pomoc pre postihnuté subjekty sa bude na základe nových pravidiel vyplácať od februára 2021 až do konca júna 2021.

Po mesiaci opäť prinášame novú aktualizáciu komentára ISP o protipandemických opatreniach na podporu ekonomiky. Okrem aktualizácie údajov za marec 2020 až február 2021 dokument prezentuje prvé čiastkové výsledky čerpania pomoci aj za marec 2021.

„Prvá pomoc“ zamestnancom, podnikateľom a živnostníkom: zmierňovanie hospodárskych dopadov pandémie pokračuje

Vláda SR 31. marca 2020 schválila balík tzv. „Prvej pomoci“ zamestnancom, podnikateľom a živnostníkom s cieľom znížiť dopady koronavírusu na ekonomiku. Priama podpora zamestnávateľov a SZČO sa realizuje v rámci „Prvej pomoci“ prostredníctvom šiestich opatrení spolufinancovaných z Európskeho sociálneho fondu. Od dátumu pôvodného schválenia pomoci sa táto podpora opakovane predlžovala s cieľom pomôcť tým segmentom ekonomiky, ktoré sú naďalej ohrozené útlmom ekonomickej aktivity v súvislosti s pandémiou COVID-19. V zmysle posledného rozhodnutia vlády SR budú opatrenia platné do konca júna 2021, pričom za obdobie február 2021 až jún 2021 dôjde aj k zvýšeniu maximálne možných čerpaných súm a uvoľneniu niektorých podmienok pre žiadateľov (bližšie pozri MPSVR SR (2020), Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR (2020)). Súčasná štruktúra „Prvej pomoci ++“ zabezpečí, že záchranná sieť bude poskytovať štedrejšiu výšku pomoci pre väčšiu skupinu obyvateľov zasiahnutých pandémiou. Pri opatreniach 1 a 3A dochádza k úprave výšky príspevku, ktorý sa bude odvíjať od celkovej ceny práce (CCP) namiesto hrubej mzdy. S platnosťou od februára dochádza k navýšeniu výšky príspevku z 80 % CCP na 100 % CCP. Pri opatrení 1 a 3A sa maximálna výška pomoci nemení a zostáva na úrovni 1100 eur. Pri opatreniach 2 a 3B dochádza k nárastu paušálneho príspevku vo všetkých kategóriách o 60 eur s platnosťou od februára 2021. Podniky podľa nových pravidiel budú odškodňované podľa odstupňovaného poklesu tržieb, s nárastom poklesu o 10 %, s maximálnym príspevkom vo výške 870 eur pre podniky s poklesom tržieb aspoň 80 %. Pri opatrení 4, ktoré zmierňuje negatívne dopady na SZČO a jednoosobové s.r.o., ktoré nemajú iný príjem, sa paušálny príspevok

⁴ Pôvodný materiál aj jeho aktualizácie sú dostupné na internetovej stránke ISP institutsocialnejpolitiky.sk/analyticke-komentare/index.html

zvyšuje o 45 eur, na 360 eur mesačne (Tabuľka 1). Všetky opatrenia zahrnuté do „Prvej pomoci“ a „Prvej pomoci +“ ako aj „Prvej pomoci ++“ majú grantový charakter, čo znamená nenávratnú formu financovania. Detaily o jednotlivých schémach platné za obdobie marec - september 2020 sú k dispozícii v predošlej publikácii ISP na tému pomoci ekonomike SR počas mimoriadnej situácie vyhlásenej v súvislosti s pandemiou COVID-19 (Domonkos, Fašungová, Hábel, Komadel, & Veselková, 2020a).⁵ Tabuľka 1 poskytuje krátke zhrnutie štruktúry opatrení „Prvej pomoci ++“ platnej od februára 2021, vrátane hlavných zmien oproti pravidlám platným do 31. januára 2020.

Tabuľka 1 Prehľad opatrení „Prvá pomoc ++“^{a, c}

OP	Charakteristika opatrenia	Oprávnený žiadateľ [Cieľová skupina, ak je iná ako žiadateľ]	Výška pomoci	Hlavné zmeny
1	finančná podpora pre zamestnávateľov, ktorých činnosť bola obmedzená úradným rozhodnutím: podpora poskytovaná zamestnávateľovi na zamestnanca na prekážke ^b	zamestnávatelia (právnické osoby aj SZČO) mimo VS vzniknutí najneskôr 1.2.2021 [zamestnanci prijatí najneskôr 1.2.2021]	100 % CCP zamestnanca za čas strávený na prekážke (max. 1100 € za mesiac)	rozšírený okruh oprávnených žiadateľov, zahŕňajúci aj subjekty, ktoré vznikli najneskôr k 1.2. 2021; možnosť čerpať pomoc aj na odvody zamestnávateľa (prechod z hrubej mzdy na CCP); úprava oproti „Prvej pomoci +“ prechod z 80 % na 100 % CCP
2	odstupňovaný finančný príspevok v závislosti od poklesu tržieb, ktorý dosahuje najmenej 20 %	nemocensky a dôchodkovo poistené SZČO, ktoré začali vykonávať svoju činnosť najneskôr 1.2.2021, vrátane SZČO so súbehom pracovného pomeru; oprávnené sú aj SZČO, na ktoré sa vzťahujú odvodové prázdniny	pokles tržieb: príspevok za mesiac 20 % – 29,99 %: 330 € 30 % – 39,99 %: 420 € 40 % – 49,99 %: 510 € 50 % – 59,99 %: 600 € 60 % – 69,99 %: 690 € 70 % – 79,99 %: 780 € 80 % a viac: 870 € príjem z pracovného pomeru vedie ku kráteniu príspevku	Počet kategórií sa navýšil, pokles tržieb je od 1.2.2021 odstupňovaný po 10 % namiesto 20 %; nárast finančného príspevku o 60 € v každej z kategórií; rozšírený okruh oprávnených žiadateľov, zahŕňajúci aj tie subjekty, ktoré začali vykonávať činnosť najneskôr k 1.2.2021;
3A	finančná podpora pre zamestnávateľov, ktorých činnosť bola obmedzená ekonomickým poklesom: podpora poskytovaná zamestnávateľovi na zamestnanca na prekážke ^b	zamestnávatelia (právnické osoby aj SZČO) mimo VS vzniknutí najneskôr 1.2.2021 [zamestnanci prijatí najneskôr 1.2.2021]	100 % CCP zamestnanca za čas strávený na prekážke (max. 1100 € za mesiac)	rozšírený okruh oprávnených subjektov aj na tie, ktoré vznikli najneskôr k 1.2. 2021; zvýšený limit z 880 € na 1100 € na zamestnanca a na mesiac; možnosť čerpať pomoc aj na odvody zamestnávateľa (prechod z hrubej mzdy na CCP); úprava oproti „Prvej pomoci +“ prechod z 80 % na 100 % CCP
3B	odstupňovaný finančný príspevok na zamestnancov v závislosti od poklesu tržieb, ktorý dosahuje aspoň 20 %	zamestnávatelia (právnické osoby aj SZČO) mimo VS vzniknutí najneskôr 1.2.2021 [zamestnanci prijatí najneskôr 1.2.2021]	pokles tržieb: príspevok na zamestnanca a na mesiac 20 % – 29,99 %: 330 € 30 % – 39,99 %: 420 € 40 % – 49,99 %: 510 € 50 % – 59,99 %: 600 € 60 % – 69,99 %: 690 € 70 % – 79,99 %: 780 €	Počet kategórií sa navýšil, pokles tržieb je od 1.2.2021 odstupňovaný po 10 % namiesto 20 %; nárast finančného príspevku o 60 € v každej z kategórií; rozšírený okruh oprávnených žiadateľov, zahŕňajúci ja tie subjekty, ktoré začali

⁵ Opatrenie 1 je určené pre tých zamestnávateľov, ktorí boli nútení na základe rozhodnutia orgánu verejnej moci zavrieť prevádzku. Opatrenie 2 je určené na kompenzáciu SZČO s poklesom tržieb. Opatrenia 3A a 3B sa týkajú tých zamestnávateľov, ktorých sa dotkli negatívne ekonomické dopady mimoriadnej situácie, aj keď sa na nich nevzťahoval úradom vydaný zákaz činnosti. Opatrenie 4A a 4B sa týka tých SZČO a konateľov tzv. jednoosobových s.r.o., na ktorých sa nevzťahuje žiadne zo skôr uvedených opatrení.

		80 % a viac: 870 €	vykonávať činnosť najneskôr k 1.2.2021
4A	finančný príspevok v jednotnej výške pre každého oprávneného žiadateľa	SZČO bez iných príjmov a bez sociálneho poistenia (príjem z pracovného pomeru a dohôd sa pripúšťa), ktoré začali vykonávať svoju činnosť najneskôr 1.2.2021.	360 € za mesiac; príjem dosahovaný z pracovného pomeru a dohôd vedie ku kráteniu príspevku
			nárast finančného príspevku o 45 €; rozšírený okruh oprávnených žiadateľov aj na osoby s niektorými typmi iných príjmov, ako aj osoby, ktoré začali činnosť najneskôr 1.2.2021
4B	finančný príspevok v jednotnej výške pre každého oprávneného žiadateľa	jednoosobová s.r.o., ktorá vznikla najneskôr 1.2.2021 a spĺňa podmienky minimálneho obratu a maximálneho zisku pred zdanením	360 € za mesiac; príjem konateľa dosahovaný z pracovného pomeru a dohôd vedie ku kráteniu príspevku
			nárast finančného príspevku o 45 €; rozšírený okruh oprávnených žiadateľov aj na osoby s niektorými typmi iných príjmov, ako aj osoby, ktoré začali činnosť najneskôr 1.2.2021

Zdroj: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR (2021); Pozn.:^aDetailný opis všetkých podmienok opatrení projektu „Prvá pomoc ++“ je k dispozícii v uznesení vlády (Úrad vlády SR, 2021) a v nadväzujúcom oznámení o možnosti predkladania žiadostí; ^bprekážka na strane zamestnávateľa v zmysle § 142 Zákonníka práce; ^cpoužitie skratky: CCP=celková cena práce, OP=opatrenie, SZČO=samostatne zárobkovo činná osoba, VS=sektor verejnej správy.

Tabuľka 2 poskytuje prehľad o hlavných ukazovateľoch čerpania finančných prostriedkov z jednotlivých opatrení „Prvej pomoci“ k 2. máju 2021, osobitne za marec 2020 až marec 2021. Údaje za mesiace marec 2020 až február 2021 dostupné k 2. máju 2021 považujeme za relatívne blízke finálnemu čerpaniu pomoci, nakoľko zamestnávateľia a SZČO mali možnosť požiadať o pomoc za posledný z týchto mesiacov do 30. apríla 2021. Na rozdiel od pomoci za tieto mesiace je možnosť požiadať o „Prvú pomoc“ za marec 2021 naďalej otvorená, a to až do 31. mája 2021. Z tohto dôvodu zdôrazňujeme, že údaje za marec 2021 sa budú meniť v dôsledku prijímania a spracovania nových podkladov od žiadateľov.

Tabuľka 2 Čerpanie finančných príspevkov za marec 2020 až marec 2021 z projektov prvej pomoci, stav k 2. máju 2021^a

Opatrenie	Počet podporených subjektov	Počet podporených zamestnancov / SZČO	Finančný príspevok	Priemerná podpora na pracujúceho	Žiadaná suma
marec 2020	80 071	370 650	82 995 611,07 €	223,92 €	83 026 554,57 €
1	13 694	65 573	18 721 161,40 €	285,50 €	
2	39 577	39 577	9 923 158,57 €	250,73 €	
3A	2 647	68 191	18 367 447,35 €	269,35 €	
3B	12 588	185 769	34 770 178,75 €	187,17 €	
4A	10 574	10 574	1 112 130,00 €	105,18 €	
4B	966	966	101 535,00 €	105,11 €	
apríl 2020	94 569	465 731	176 961 346,46 €	379,96 €	177 029 508,06 €
1	11 263	56 489	28 026 335,21 €	496,14 €	
2	47 454	47 454	22 358 593,26 €	471,16 €	
3A	4 546	103 158	44 085 668,84 €	427,36 €	
3B	17 823	245 237	79 673 479,15 €	324,88 €	
4A	12 266	12 266	2 580 285,00 €	210,36 €	
4B	1 127	1 127	236 985,00 €	210,28 €	
máj 2020	77 231	459 014	145 982 329,30 €	318,03 €	146 059 742,95 €
1	4 050	24 746	10 344 173,06 €	418,01 €	
2	41 429	41 429	18 565 021,85 €	448,12 €	
3A	4 476	109 465	41 461 872,45 €	378,77 €	
3B	17 600	273 761	73 591 736,94 €	268,82 €	
4A	8 646	8 646	1 816 500,00 €	210,10 €	
4B	967	967	203 025,00 €	209,95 €	
jún 2020	52 469	277 688	80 891 910,12 €	291,31 €	80 923 147,50 €
1	351	2 107	809 098,53 €	384,00 €	
2	29 937	29 937	13 096 024,17 €	437,45 €	
3A	3 246	79 416	24 685 067,95 €	310,83 €	
3B	12 209	159 570	40 901 619,47 €	256,32 €	
4A	5 977	5 977	1 257 090,00 €	210,32 €	
4B	681	681	143 010,00 €	210,00 €	

júl 2020	41 804	225 234	63 390 305,35 €	281,44 €	63 395 204,63 €
1	78	471	291 817,64 €	619,57 €	
2	23 814	23 814	10 427 221,98 €	437,86 €	
3A	2 703	73 738	20 115 677,46 €	272,80 €	
3B	9 751	121 802	31 418 333,27 €	257,95 €	
4A	4 851	4 851	1 020 495,00 €	210,37 €	
4B	558	558	116 760,00 €	209,25 €	
august 2020	40 550	201 230	56 910 072,27 €	282,81 €	56 920 580,27 €
1	53	135	61 734,02 €	457,29 €	
2	22 618	22 618	9 892 120,00 €	437,36 €	
3A	2 560	52 832	14 497 010,64 €	274,40 €	
3B	10 360	120 728	31 422 752,61 €	260,28 €	
4A	4 394	4 394	926 835,00 €	210,93 €	
4B	523	523	109 620,00 €	209,60 €	
september 2020	42 943	186 092	50 453 080,04 €	271,12 €	50 462 773,27 €
1	72	207	79 460,64 €	383,87 €	
2	24 093	24 093	10 369 566,94 €	430,40 €	
3A	2 615	43 706	10 312 205,78 €	235,94 €	
3B	10 897	112 848	28 590 291,68 €	253,35 €	
4A	4 655	4 655	979 125,00 €	210,34 €	
4B	583	583	122 430,00 €	210,00 €	
október 2020	72 107	274 136	105 920 361,75 €	386,38 €	105 976 626,29 €
1	1 012	3 880	1 331 929,89 €	343,28 €	
2	39 754	39 754	24 823 688,54 €	624,43 €	
3A	4 820	74 451	14 025 339,58 €	188,38 €	
3B	17 452	147 072	63 021 100,82 €	428,51 €	
4A	8 097	8 097	2 449 078,74 €	302,47 €	
4B	882	882	269 224,18 €	305,24 €	
november 2020	82 095	273 434	111 322 664,94 €	407,13 €	112 094 888,71 €
1	1 026	5 535	1 886 249,66 €	340,79 €	
2	45 496	45 496	30 161 767,20 €	662,95 €	
3A	5 102	73 998	14 604 584,23 €	197,36 €	
3B	18 494	136 543	61 055 884,55 €	447,15 €	
4A	10 754	10 754	3 275 676,50 €	304,60 €	
4B	1 108	1 108	338 502,80 €	305,51 €	
december 2020	83 198	291 030	119 329 550,62 €	410,02 €	119 974 732,89 €
1	1 993	10 677	3 476 785,27 €	325,63 €	
2	46 660	46 660	31 107 852,59 €	666,69 €	
3A	5 865	72 173	16 154 804,03 €	223,83 €	
3B	17 695	150 649	65 268 089,38 €	433,25 €	
4A	9 800	9 800	2 994 502,76 €	305,56 €	
4B	1 071	1 071	327 516,59 €	305,80 €	
január 2021	115 737	367 822	184 385 643,49 €	501,29 €	184 630 927,35 €
1	3 281	16 294	11 065 548,30 €	679,12 €	
2	64 237	64 237	47 149 901,13 €	734,00 €	
3A	7 464	71 187	20 856 132,31 €	292,98 €	
3B	23 804	199 302	100 133 979,85 €	502,42 €	
4A	15 448	15 448	4 764 160,68 €	308,40 €	
4B	1 354	1 354	415 921,22 €	307,18 €	
február 2021	110 239	318 340	191 803 085,90 €	602,51 €	191 877 931,59 €
1	2 843	16 407	13 872 446,69 €	845,52 €	
2	66 377	66 377	53 343 891,69 €	803,65 €	
3A	7 215	63 131	26 747 640,97 €	423,68 €	
3B	20 113	158 840	93 053 165,45 €	585,83 €	
4A	12 281	12 281	4 326 939,45 €	352,33 €	
4B	1 304	1 304	459 001,65 €	352,00 €	
marec 2021	86 385	204 162	131 991 656,54 €	646,50 €	132 110 183,25 €
1	2 107	11 040	10 794 850,86 €	977,79 €	
2	56 492	56 492	45 679 851,11 €	808,61 €	
3A	5 493	44 788	23 476 328,27 €	524,17 €	

3B	11 354	80 914	48 188 571,81 €	595,55 €
4A	9 854	9 854	3 472 522,24 €	352,40 €
4B	1 074	1 074	379 532,25 €	353,38 €

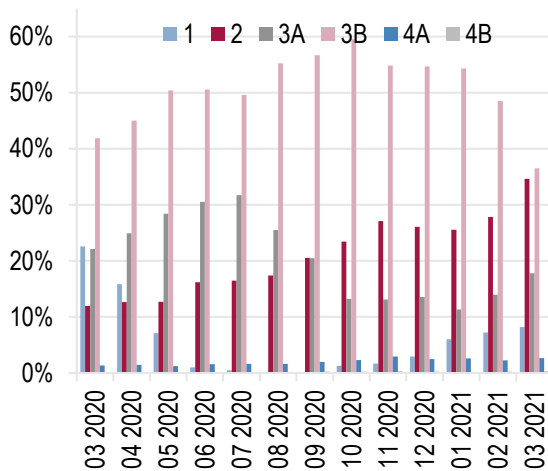
Zdroj: Informačný systém služieb zamestnanosti, ÚPSVaR. Pozn.: ^a Dáta z Informačného systému služieb zamestnanosti predstavujú predbežné údaje, ktoré sa môžu spätne korigovať, napríklad preradením podporených subjektov v rámci opatrení; ^b Údaje predstavujú počet podporených SZČO. Vzhľadom na charakter opatrení 2 a 4, ISP v prípade týchto opatrení predpokladá nutnú ekvivalenciu počtu podporených subjektov a počtu podporených SZČO (stĺpec 3).

Absolútna výška čerpania v prvej vlne pandémie kulminovala v apríli 2020 a v nasledujúcich mesiacoch alokovaná suma postupne klesala. Tento trend sa zvrátil v októbri, keď sa epidemická situácia na Slovensku zhoršila, čo sa s vysokou pravdepodobnosťou prejavilo aj v objeme čerpania. Rozšírenie okruhu poberateľov a navýšenie finančnej podpory v rámci „Prvej pomoci +“ taktiež prispelo k výraznému medzimesačnému nárastu alokovanej sumy v októbri. Čerpaná pomoc za november a december medzimesačne naďalej mierne rástla. Medzimesačný nárast sme zaznamenali aj za január 2021 a tento vývoj pokračoval aj vo februári. Najvyššia absolútna výška čerpania finančných prostriedkov v prebiehajúcej druhej vlne pandémie bola zaznamenaná vo februári 2021, kedy dosiahla výšku až takmer 192 miliónov eur. Táto suma prevyšuje aj maximum z prvej vlny, ktorým bolo bezmála 177 miliónov eur v apríli 2020.⁶ Objem vyplatenej pomoci za marec 2021 dosahuje na základe aktuálnych údajov takmer 132 miliónov eur a bude podliehať ďalšej úprave. Očakávame dodatočné korekcie smerom k ďalšiemu navýšeniu celkovej čerpanej pomoci, nakoľko možnosť žiadať o pomoc za marec je otvorená až do konca mája 2021 a navyše od februára 2021 je možné čerpať finančnú podporu v rámci „Prvej pomoci ++“, ktorá opätovne poskytuje vyššiu finančnú pomoc rozšírenému okruhu kvalifikovaných žiadateľov. Prezentované čísla treba naďalej vnímať ako spodný odhad celkovej čerpanej sumy za jednotlivé mesiace, preto je potrebné aj údaje v ďalších častiach interpretovať obdobne.

Najväčšiu časť vyplatenej sumy v mesiacoch marec 2020 až február 2021 stabilne tvorilo opatrenie 3B, ktorého podiel sa v jednotlivých mesiacoch pohyboval okolo polovice celkovej vyplatenej sumy (Graf 1). V marci 2020 predstavovali opatrenia 1 a 3A zhodne niečo cez 22 % celkovej sumy podpory, ale ich využívanie bolo v nasledujúcich mesiacoch radikálne odlišné. Kým podiel opatrenia 1, určeného pre zamestnávateľov s prevádzkami zatvorenými na základe úradného rozhodnutia, postupne klesal až na úroveň okolo desiatiny percenta v auguste, resp. septembri, v nasledujúcich mesiacoch v dôsledku zhoršujúcej sa epidemickej situácie podiel opatrenia 1 na celkovej sume podpory kontinuálne rástol, až na viac ako 7 percent vo februári a predbežne 8 % v marci 2021. Podiel opatrenia 3A až do júla, naopak, zaznamenal rast na takmer 32 %, ale v auguste začal výraznejšie klesať až na viac ako 11 % zaznamenaných v januári. Podľa dostupných údajov využívanie opatrenia 3A opäť mierne rastie, na predbežných 18 % v marci. Postupný nárast pozorujeme pri opatrení 2, ktorého podiel medzi marcom 2020 a februárom 2021 vzrástol z necelých 12 % na bezmála 28 % celkovej vyplatenej sumy. Predbežné údaje za marec ukazujú ďalší nárast podielu čerpania prostredníctvom opatrenia 2 až na úroveň presahujúcu 34 %. Štruktúra pomoci sa síce postupne mení v prospech opatrenia 2 v dôsledku zmeny pravidiel po úprave prostredníctvom „Prvej pomoci +“ a „Prvej pomoci ++“, avšak dá sa predpokladať, že s postupným spracovaním ďalších marcových podkladov podiel opatrenia 3B v marci 2021 dosiahne podobnú úroveň ako v predchádzajúcich mesiacoch.

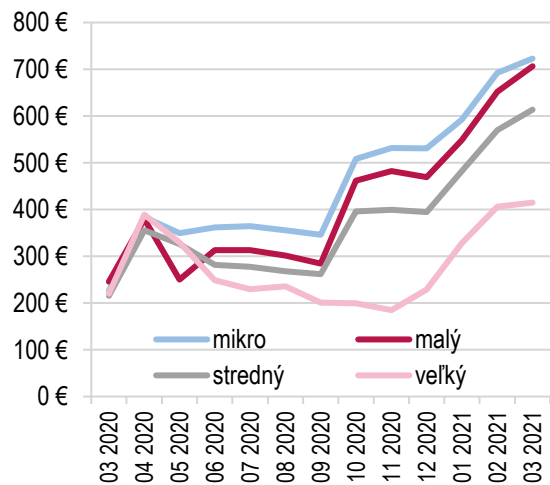
⁶ Pri porovnávaní vysokého čerpanie za mesiace v roku 2021 je však potrebné zdôrazniť rozdiely v nastavení a maximálnych výškach podpory medzi „Prvou pomocou“, „Prvou pomocou+“ a „Prvou pomocou++“. Pre bližšie porovnanie, pozri Tabuľku 1.

Graf 1 Najväčšia časť celkovej sumy podpory je poskytovaná cez opatrenie 3B

Zdroj: ÚPSVaR.

Graf 2 Priemerná podpora na pracujúceho podľa kategórie veľkosti podniku

Zdroj: ÚPSVaR.

Zhoršenie epidemickej situácie na Slovensku v jesenných mesiacoch ukončilo trend postupného poklesu počtu podporených zamestnancov a SZČO z historického maxima 466 tisíc podporených pracovných miest v apríli 2020 na 186 tisíc v septembri 2020. Za október došlo podľa dát dostupných k 2. máju 2021 k medzimesačnému nárastu počtu podporených pracovných miest o 88 tisíc, na viac ako 274 tisíc, čo predstavuje medzimesačný nárast o viac ako 47 %. Významný medzimesačný nárast podporených zamestnancov a SZČO o viac ako jednu štvrtinu bol zaznamenaný aj v januári 2021, kedy celkový počet podporených pracovných miest dosiahol takmer 368 tisíc. Aktualizované údaje za február naznačujú postupné znižovanie počtu podporených pracovných miest, čo potvrdzujú aj čerstvé marcové údaje. Stabilizácia epidemickej situácie na Slovensku spolu s opatrným otváraním ekonomiky sa prejavuje aj na znižovaní počtu podporených pracovníkov. Ak sa epidemická situácia bude vyvíjať priaznivo, budeme môcť sledovať postupný pokles aj v nasledujúcich mesiacoch.

V dôsledku zmien v štruktúre „Prvej pomoci“, ktoré začali platiť od mesiaca október, došlo aj k nárastu priemernej výšky pomoci na jedno pracovné miesto. Medzi júnom až septembrom sa priemerná podpora na pracujúceho zastabilizovala na hodnotách v rozmedzí približne 270 až 290 eur. Údaje za september až január však ukazujú nárast priemernej podpory na pracujúceho z 271 eur v septembri na 407 eur v novembri až 501 eur v januári 2021. Dostupné údaje za február a marec naznačujú ďalšie skokovité zvýšenie pomoci na jedno pracovné miesto až k úrovni 600 eur. Podľa dostupných údajov za marec je priemerná výška pomoci až k hranici 645 eur. So spracovaním ďalších výkazov a žiadostí spravidla dochádza k postupnému poklesu tohto ukazovateľa, preto ako smerodajnú úroveň priemernej podpory vnímame hodnotu zaznamenanú za február, ktorá by sa mala blížiť k svojej konečnej úrovni (približne 602 eur na podporené miesto). Nárast je zatiaľ badateľný u všetkých typov podnikov (Graf 2). Údaje za posledné mesiace dokumentujú efekt „Prvej pomoci +“ a „Prvej pomoci ++“, ktoré sa pretavili do štedrejšej finančnej podpory na pracujúceho.

Box 1 Kumulatívne údaje za marec 2020 až marec 2021

Z priebežne aktualizovaných údajov vyplýva, že od začiatku mimoriadnej situácie bolo k 2. máju 2021 vyplatených **1 502 337 617,85 eur**. Celková odhadovaná žiadaná suma za všetkých trinásť mesiacov od marca 2020 do marca 2021 predstavovala k rovnakému dátumu 1 504 482 801,34 eur. Odhadovaný počet žiadostí na jednotlivé opatrenia dosiahol 195 537. Je však potrebné zdôrazniť, že k 2. máju 2021 je uzatvorené prijímanie žiadostí o finančnú pomoc iba za marec 2020 až február 2021. V prípade marca 2021 preto očakávame zmenu konečných údajov po postupnom spracovaní ďalších žiadostí a výkazov úradmi práce. Zmeny pri čerpaní pomoci za marec súvisia s možnosťou požiadať o finančný príspevok až do 31. mája 2021.

Tabuľka A1 v dátovej prílohe obsahuje údaje aktuálne k 2. máju 2021 o štruktúre prijímateľov „Prvej pomoci“ podľa počtu zamestnancov žiadateľa od mikropodnikov s maximálne deviatimi zamestnancami až po veľké podniky s najmenej 250 zamestnancami.⁷ Podiel mikropodnikov na celkovej mesačnej sume pomoci postupne vzrástol medzi májom a novembrom z 23,6 % na 47,1 % a následne v decembri klesol na 44,9 %. V januári sa podiel na uhrádzanej sume nezmenil, avšak za február sledujeme nárast až k hranici 47 %. Podiel malých podnikov sa počas rovnakého obdobia zvýšil z 15,3 % na 22,3 % v novembri, v decembri klesol na 20,8 % a v januári mierne narástol na 21,3 %. Za február sme v kategórii malých podnikov nezaznamenali výraznú zmenu a ich podiel naďalej zostáva blízko 21 %. Stredné podniky stabilne čerpali okolo 18 %, s miernym poklesom od októbra k úrovni 16 % v novembri až januári. Za február sme zaznamenali mierny pokles až k hranici 15 %. Naopak, podiel veľkých podnikov na čerpanej sume zaznamenal pokles v rovnakom časovom intervale z májových 40,6 % na novembrových 12%, mierny rast na decembrových 15,6 % a opäť mierny pokles na januárových 15 %. Za február došlo k ďalšiemu poklesu pri čerpaní a to až na úroveň v okolí 13,7 %. Čiastkové údaje za marec naznačujú ďalší rast podielu mikropodnikov, pri súčasnom znížení čerpania pri všetkých ostatných kategóriách, ktoré je najvýraznejšie pri kategórii stredných podnikov. Medzi mikropodnikmi prevažuje čerpanie pomoci cez opatrenie 2, ktoré tvorí stabilne viac ako polovicu celkovej sumy vyplatenej v jednotlivých mesiacoch. Aktuálne údaje za marec naznačujú ďalší nárast vo využívaní opatrenia 2 na hodnotu blízku 61 %. V rovnakej kategórii podnikov v posledných mesiacoch sledujeme postupný nárast čerpania cez opatrenie 1, pri poklese intenzity čerpania prostredníctvom opatrenia 3B. Pri malých a stredných podnikoch dominuje opatrenie 3B, cez ktoré čerpajú predbežne za marec asi 5,5 %, resp. 59,2 % celkovej sumy. U oboch kategórií podnikov sme v posledných mesiacoch zaznamenali mierny pokles v intenzite využívania opatrenia 3B na úkor opatrení 3A a 1. Veľké podniky využívali do konca septembra takmer výlučne opatrenia 3A a 3B, pričom v posledných mesiacoch mierne prevyšovalo čerpanie cez opatrenie 3B. Zlom nastal v októbri, odkedy aj veľké podniky čerpali väčšinu pomoci podobne ako malé a stredné podniky cez opatrenie 3B a podiel opatrenia 3A klesol. Od októbra sa zvyšuje intenzita využívania opatrenia 1, čo naznačuje nárast v počte uzatvorených prevádzok na základe opatrenia ÚVZ. Čiastkové čísla naznačujú podobný vývoj aj za marec. Najvýraznejšie je využívanie opatrenia 1 medzi veľkými podnikmi, kde toto opatrenie tvorí takmer 19 % celkovej sumy za február 2021 a predbežné údaje za marec 2021 naznačujú ďalší nárast tohto podielu.

Tabuľka A2 v dátovej prílohe obsahuje údaje aktuálne k 2. máju 2021 o štruktúre prijímateľov „Prvej pomoci“ podľa odvetví hospodárstva (sekcie NACE). Najväčší podiel na čerpanej sume má podľa predbežných údajov za marec naďalej veľkoobchod a maloobchod (NACE sekcia G), s podielom na úrovni 22,9 %. Po 10 mesiacoch nastala zmena pri poradí jednotlivých odvetví ekonomiky v objeme čerpanej pomoci. Kým do decembra 2020 prúdilo najviac finančných prostriedkov do priemyslu (NACE sekcia C), tak od začiatku 2021 väčšina vyplatenej „Prvej pomoci“ smeruje do veľkoobchodu a maloobchodu. Avšak podiel priemyselnej výroby naďalej zostáva v popredí, keď podľa predbežných údajov za marec čerpajú podniky z tohto odvetvia viac než 17,5 % celkovej sumy za tento mesiac, čo je však najmenej od vypuknutia pandémie. Dostupné údaje za marec ukazujú aj pokles v podiele priemyslu na počte podporených pracovných miest. Kým v posledných troch mesiacoch roku 2020 sa pohyboval tento podiel v rozmedzí 32 až 36 %, v januári bol zaznamenaný výrazný pokles na 29,1 %. Tento pokles pokračoval aj vo februári a na základe predbežných údajov aj v marci, keď dosahuje podiel podporených pracovníkov menej ako štvrtinu, čo je ale ešte stále najviac spomedzi všetkých odvetví. Podiel priemyselnej výroby na celkovej čerpanej sume medzi májom 2020 a februárom 2021 klesol zo 47,3 % na 18,9 %. Podiel veľkoobchodu a maloobchodu (NACE sekcia G) medzi marcom a júnom 2020 klesol z 20,7 % na 10,8 %, ale odvtedy rástol až na 25,4 % v januári 2021. V nasledujúcich dvoch mesiacoch podiel obchodu mierne klesol na predbežných 22,9 % v marci 2021. Postupný rast je možné vidieť na podiele celkovej sumy smerujúcej do stavebníctva (NACE sekcia F), ktorého podiel medzi májom a novembrom 2020 narástol z 5,8 % na 11,9 %, v decembri následne klesol na 10,6 %, kým v prvých troch mesiacoch roku 2021 zaznamenávame mierny nárast k úrovni 12,5 %. Zaujímavý je aj vývoj čerpania pomoci v ubytovaní a stravovaní (NACE sekcia I). Podiel tohto sektoru medzi augustom a novembrom 2020 vzrástol z 4,4 % na 15,9 %. V januári sa podiel

⁷ Dátová príloha je k dispozícii na internetovej stránke ISP institutsocialnejpolitiky.sk/analyticke-komentare/index.html

ubytovania a stravovania prepadol na 10,7 % celkovej sumy. Podľa údajov za február a marec však podiel na objeme čerpanej pomoci začal opäť rásť až na predbežných 14,6 % za marec.

Priemerná výška podpory podľa veľkosti žiadateľa a sektorov ekonomiky vykazovala pomerne veľký rozptyl. Z hľadiska kategórie veľkosti podniku od júna platí, čím väčší podnik, tým nižšia priemerná výška podpory. Stabilné usporiadanie priemernej výšky podpory sledujeme aj podľa čiastkových údajov za marec. V januári bola priemerná podpora na pracovníka mikropodniku takmer 593 eur, kým vo veľkých podnikoch to bolo bezmála 329 eur. Aktualizované údaje za február potvrdili prudký medzimesačný nárast u všetkých typov podnikov. Najvýraznejší percentuálny nárast sme zaznamenali u veľkých podnikov, u ktorých priemerná výška pomoci vzrástla zo spomínaných 329 eur na februárových 406 eur, čo predstavuje medzimesačné navýšenie o takmer 24 %. U ostatných typov podnikov sme zaznamenali taktiež prudký medzimesačný nárast. Priemerná pomoc na pracujúceho sa v kategórii malých podnikov priemerne zvýšila o takmer 19 % medzimesačne (z 548 eur na 652 eur). V kategórii stredných podnikov sme zdokumentovali 18 % medzimesačný nárast (z 482 eur na 570 eur). V mikropodnikoch dosiahol nárast takmer 17 % (z 592,5 eura na 692,5 eura). Čísla za marec naznačujú ďalšie mierne navýšenie u všetkých typov podnikov, ale tieto hodnoty budú ešte korigované po spracovaní ďalších marcových podkladov. Priemerná výška podpory na pracovníka by sa nemala výrazne odlišovať od februárových hodnôt. Z odvetvového pohľadu na „Prvú pomoc“ vyplýva, že najvyššia pomoc na jedno pracovné miesto prúdila vo februári do organizácií pôsobiacich v sektoroch umenia, zábavy a rekreácie (NACE sekcia R – 948,77 eur), ubytovania a stravovania (NACE sekcia I – 737,51 eur) a finančných a poisťovacích činností (NACE sekcia K – 734,98 eur). Naopak najnižšia priemerná podpora smeruje do odvetví dodávka vody (NACE sekcia E – 296,25 eur) a priemyslu (NACE sekcia C – 424,25 eur).

Box 2 Ako dlho trvá poskytnutie pomoci?

Vyhlásenie núdzového stavu v súvislosti s pandémiou COVID-19 postavilo slovenský verejný sektor, a zvlášť sieť úradov práce, sociálnych vecí a rodiny, pred doposiaľ bezprecedentnú výzvu. Popri štandardnej agende úradov bolo nevyhnutné v čo možno najkratšom čase zabezpečiť vykonanie množstva úloh úzko súvisiacich s núdzovým stavom a dynamicky sa meniacou epidemickou situáciou. Medzi tieto úlohy patrilo aj zabezpečenie výplaty podpory poskytovanej v rámci opatrení „Prvej pomoci“. Podľa dát dostupných k 2. máju 2021 trvala výplata pomoci v priemere menej ako 5 pracovných dní od momentu prijatia žiadosti, prípadne mesačného výkazu, až po spracovanie podkladu na úhradu príslušným úradom práce.⁸

V prípade subjektov, ktoré si požiadali o pomoc za jeden mesiac a **majú podpísanú dohodu**, si poskytnutie pomoci za nasledujúce mesiace **nevyžaduje podpisovanie novej dohody, ale postačuje predloženie výkazu**. Týmto sa po uzavretí dohody výrazne zjednodušuje a skraca vybavovanie pomoci za nasledujúce mesiace.

Tabuľka B1 Trvanie vybavenia pomoci (od prijatia žiadosti alebo výkazu po spracovanie úradom práce)

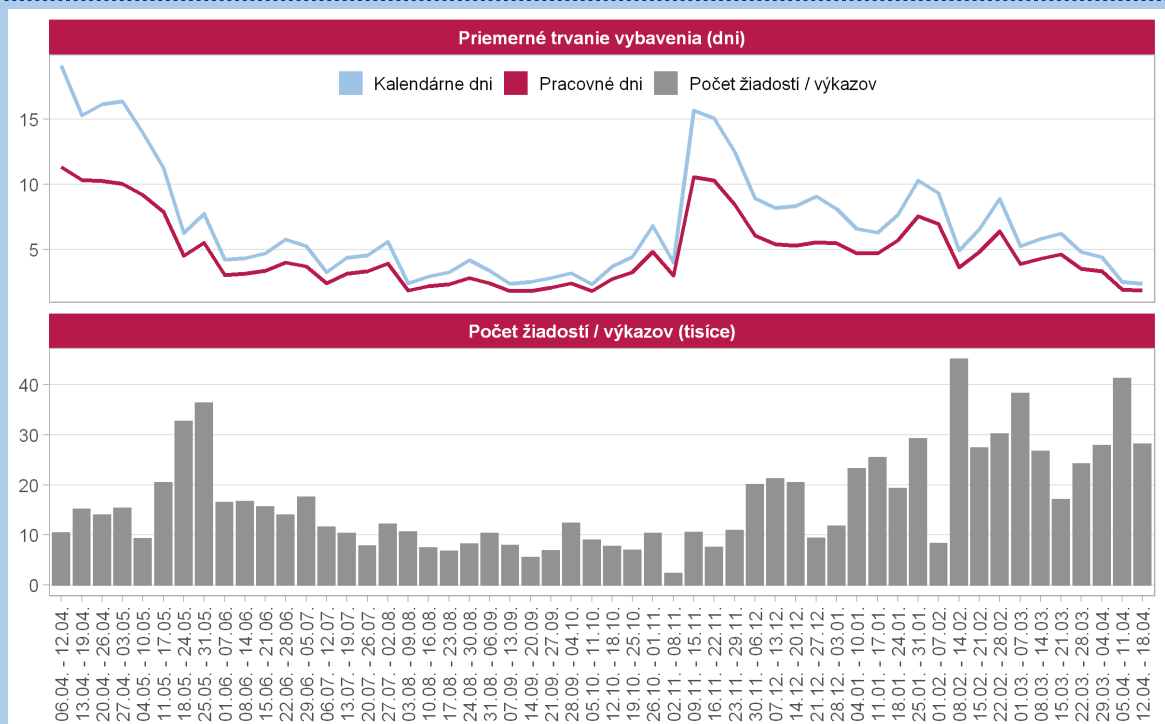
Opatrenie	Priemerné trvanie vybavenia		Počet žiadostí / výkazov
	Kalendárne dni	Pracovné dni	
1	8,81	5,91	40 186
2	6,01	4,26	533 962
3A	7,09	4,98	54 972
3B	7,05	4,96	190 106
4A	10,20	7,08	79 534
4B	11,31	7,87	7 613
Spolu	6,83	4,80	906 373

Zdroj: ÚPSVaR. Pozn.: Priemerná dĺžka procesu za žiadosti a výkazy prijaté najneskôr 18. apríla 2021 a zároveň vybavené najneskôr 2. mája 2021. Za moment prijatia sa považuje zaregistrovanie v internom systéme ÚPSVaR.

⁸ S cieľom eliminovať možnú diskrepanciu medzi dátumom odoslania žiadosti o podporu žiadateľom a jej registráciou bola odhadovaná celková dĺžka procesu výplaty predĺžená o dva dni.

Tabuľka B1 a Graf B1 obsahujú informácie o trvaní vybavenia nových žiadostí ako aj výkazov prijatých v období apríl 2020 až apríl 2021 k dohodám z predchádzajúcich mesiacov. Vybavenie pomoci sa výrazne zrýchlilo od polovice mája 2020, odkedy okrem nových žiadostí úrady práce vybavujú aj výkazy k už existujúcim dohodám. V októbri a v novembri prišlo k skokovitým nárastom trvania vybavenia spojeným s prechodom na „Prvú pomoc +“. Po týchto nárastoch však opäť pozorujeme zrýchlenie vybavovania, ktorého trvanie sa vrátilo na hodnoty podobné tým, ktoré sme pozorovali pri pôvodnej „Prvej pomoci“. Prechod na „Prvú pomoc ++“ síce spôsobil mierne predĺženie priemerného vybavenia žiadostí a výkazov, ktoré sledujeme na Grafe B1, avšak po úvodnom nápore, ktorý sa prejavil v značnom náraste počtu žiadostí najmä v druhom februárovom týždni, opäť sledujeme postupný pokles v počte dní nevyhnutných na zvládnutie celého procesu.

Graf B1 Vybavenie pomoci sa postupne zrýchľuje

Zdroj: ÚPSVaR. Pozn.: Priemerná dĺžka procesu za žiadosti a výkazy prijaté najneskôr 18. apríla 2021 a zároveň vybavené najneskôr 2. mája 2021. Za moment prijatia sa považuje zaregistrovanie v internom systéme ÚPSVaR.

Pandemické ošetrovné

Prerušenie vyučovania v školách a školských zariadeniach od 16. marca 2020 do odvolania vytvorilo u pracujúcich potrebu zabezpečiť starostlivosť o deti. MPSVR SR na túto situáciu zareagovalo zavedením dávky „pandemické ošetrovné“, na ktorú získali nárok nemocensky poistení rodičia, ktorí sa počas krízovej situácie (od 12. marca 2020) súvisiacej so šírením ochorenia COVID-19 osobne starali o dieťa, ktoré nedovršilo jedenásty rok, alebo do dovŕšenia šestnásteho roku veku, ak išlo o dieťa s dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom.⁹ Výška ošetrovného za deň je rovnako ako pri bežnom ošetrovnom 55 % denného vymeriavacieho základu určeného z najviac dvojnásobku priemernej mzdy spred dvoch rokov (približne 70 % čistej mzdy).¹⁰

⁹ Novela zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení prostredníctvom zákona číslo 63/2020 Z. z.

¹⁰ Viac podrobností na webovej stránke MPSVR SR, „Ošetrovné a nemocenské.“ dostupnej na www.employment.gov.sk/sk/koronavirus-pracovna-socialna-oblast/pracovna-oblast/osetrovne-nemocenske/.

Podmienky pri poskytovaní pandemickej OČR sa zmenili novelou zákona o sociálnom poistení, ktorá nadobudla účinnosť 23. septembra 2020.¹¹ Cieľom novely bolo predovšetkým upraviť podmienky nároku na pandemické ošetrovné v školskom roku 2020/2021. Po novom majú nárok na ošetrovné v čase trvania krízovej situácie nemocensky poistení poistenci starajúci sa o dieťa, ktoré je choré, ktoré je v karanténe alebo je zatvorená škola alebo škôlka, ktorú dieťa navštevuje. Nárok na pandemické ošetrovné ostal zachovaný aj v prípade rodinných príslušníkov, ktorí zabezpečujú starostlivosť o príbuzného, ktorému sa neposkytuje starostlivosť v zariadení sociálnych služieb z dôvodu obavy o jeho zdravie. Toto sa však nevzťahuje na rodičov žiakov základných škôl, pre ktorých je prezenčná školská dochádzka od 1. septembra 2020 opäť povinná, a nárok vzniká len pri uzavretí zariadenia príslušným orgánom. Od 1. do 30. apríla 2021 zvýšila Sociálna poisťovňa pandemické ošetrovné na 75 % denného vymeriavacieho základu alebo pravdepodobného denného vymeriavacieho základu.¹²

Tabuľka 3 Vyplatené dávky „ošetrovné“

Mesiac	2019	2020	2021	Nárast / pokles			Nárast / pokles (%)		
				2020 vs. 2019	2021 vs. 2019	2021 vs. 2020	2020 vs. 2019	2021 vs. 2019	2021 vs. 2020
Počet dávok									
január		14 937	22 250			7 313			49,0 %
február		14 108	52 479			38 371			272,0 %
marec	25 297	24 854	55 258	-443	29 961	30 404	-1,8 %	118,4 %	122,3 %
apríl	15 690	80 407	38 918	64 717	23 228	-41 489	412,5 %	148,0 %	-51,6 %
máj	13 918	149 855		135 937			976,7 %		
jún	13 477	131 851		118 374			878,3 %		
júl	13 015	56 264		43 249			332,3 %		
august	10 350	26 217		15 867			153,3 %		
september	10 170	24 060		13 890			136,6 %		
október	12 781	15 834		3 053			23,9 %		
november	16 495	23 692		7 197			43,6 %		
december	14 731	20 608		5 877			39,9 %		
Výdavky (tisíce eur)									
január		1 709	3 749			2 040			119,3 %
február		1 674	12 238			10 563			630,9 %
marec	2 725	3 004	10 744	278	8 018	7 740	10,2 %	294,2 %	257,7 %
apríl	1 705	15 463	8 471	13 758	6 766	-6 992	807,0 %	396,9 %	-45,2 %
máj	1 554	46 756		45 202			2 908,0 %		
jún	1 475	45 374		43 899			2 976,2 %		
júl	1 480	17 748		16 267			1 099,0 %		
august	1 286	7 569		6 283			488,6 %		
september	1 304	7 032		5 728			439,3 %		
október	1 454	2 539		1 085			74,6 %		
november	1 881	2 937		1 056			56,1 %		
december	1 659	3 054		1 395			84,1 %		

Zdroj: Informačný systém Syrius (týždenné údaje). Pozn.: Vyplatené dávky predstavujú nárok za predchádzajúce mesiace.

V apríli 2020 predstavovalo „pandemické ošetrovné“ približne 4/5 všetkých vyplatených dávok.¹³ Tento štatistický údaj však nepredstavuje všetky nároky uplatnené za marec 2020, keďže výplata časti marcových nárokov sa pre veľký administratívny nápor a samotný proces vyplácania presunula na nasledujúce mesiace. Medziročne sa rast počtu vyplatených dávok a výdavkov na ne zrýchlil v máji 2020 a túto úroveň si udržal aj v nasledujúcom mesiaci (Tabuľka 3). Konkrétne, počet vyplatených dávok v júni medziročne vzrástol takmer desaťnásobne z 13 477 v júni 2019 na 131 851 v júni 2020. Výdavky na ne narástli takmer tridsaťjedennásobne zo zhruba 1,5 milióna eur v júni 2019 na viac ako 45 milióna eur v júni 2020.

¹¹ Viac informácií na stránke Sociálnej poisťovne www.employment.gov.sk/sk/informacie-media/aktuality/zmeny-pri-poskytovani-pandemickej-ocr.html

¹² Viac informácií na stránke Sociálnej poisťovne <https://www.socpoist.sk/aktuality-socialna-poistovna-zvysi-pandemicku-pn-a-ocr-za-april-automaticky-poistenci-uz-zaroven-mozu-ziadat-o-znovu-posudenie-pandemickej-ocr/48411s69488c>

¹³ Informačný systém Sociálnej poisťovne. Údaje sa vzťahujú na poistné vzťahy.

V júli však pozorujeme pokles počtu dávok, ktorý odráža znovuotvorenie škôlok a prvého stupňa základných škôl od 1. júna 2020 a otvorenie druhého stupňa základných škôl a stredných škôl od 22. júna. Keďže návrat do škôl bol dobrovoľný, počet vyplatených dávok ošetrovné medziročne vzrástol zhruba 4,3-násobne a výdavky takmer dvanásťnásobne. V auguste pokračoval výrazný pokles v počte poberateľov, čo sa prejavilo taktiež v absolútnom objeme výdavkov. Dôvodom je, že počas školských prázdnin mali nárok na pandemické ošetrovné len rodičia detí predškolského veku, ktorých deti v mimoriadnej situácii nenavštevujú detské jasle alebo materskú školu. Trend poklesu pokračoval aj na jeseň, ale postupný prechod na dištančné vzdelávanie v dôsledku zhoršujúcej sa pandmickej situácie v zime viedol k opätovnému nárastu.

Počas prvého roka pandémie (marec 2020 až február 2021) vzrástol počet vyplatených dávok ošetrovné medziročne 3,6-násobne o 453 402 dávok; výdavky v rovnakom období vzrástli zhruba 8,4-násobne o takmer 148 milióna eur. V druhom roku pandémie (marec až apríl 2021) vzrástol počet vyplatených dávok ošetrovné oproti predpandemickému obdobiu o 53 189, čo predstavuje nárast o 130 %. V rovnakom období vzrástli výdavky na dávku ošetrovné o 14,8 milióna eur (337,7 %) v porovnaní s rovnakým obdobím pred vypuknutím pandémie.

Pandemické nemocenské

Jedným z protipandemických opatrení bola povinná izolácia osôb s potvrdeným ochorením alebo s podozrením na ochorenie COVID-19. Nemocensky poisteným poistencom, ktorí boli lekárom uznaní za dočasne práceneschopného (DPN) z dôvodu nariadenia karanténneho opatrenia alebo izolácie, vzniká od prvého dňa nariadenej karantény alebo izolácie nárok na dávku „pandemické nemocenské“ vo výške 55 % denného vymeriavacieho základu (približne 70 % čistej mzdy).¹⁴ Od 1. do 30. apríla 2021 zvýšila Sociálna poisťovňa pandemické nemocenské na 75 % denného vymeriavacieho základu alebo pravdepodobného denného vymeriavacieho základu.¹⁵

Počet novohlásených prípadov DPN z dôvodu „karanténne opatrenie“ prvýkrát kulminoval v marci 2020, keď počet nových prípadov dosiahol takmer 40 000 (Tabuľka 4). Tento počet zahŕňa všetky druhy karanténnych opatrení (napríklad z dôvodu žltáčky). Keďže v marci predošlého roka bolo nahlásených len 10 prípadov, je možné predpokladať, že takmer všetky karantény sa týkali ochorenia COVID-19. Po poklese počas letných mesiacov začal počet novohlásených prípadov DPN z dôvodu zhoršujúcej sa epidemickej situácie a plošného testovania opäť stúpať a v zimných mesiacoch atakoval hodnotu 100 000 prípadov mesačne. V marci 2021 však novohlásené prípady po ôsmich mesiacoch neprestajného rastu klesli na úroveň 71,5 tisíc prípadov.

Tabuľka 4 Počet novohlásených prípadov DPN s dôvodom vzniku „karanténne opatrenie“

Rok	Jan	Feb	Mar	Apr	Máj	Jún	Júl	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
2019	12	5	10	7	13	9	9	9	13	10	11	2
2020	6	43	39 413	6 451	4 314	1 818	2 479	4 243	10 420	63 028	67 450	92 100
2021	93 711	97 060	71 448	26 103								

Zdroj: Sociálna poisťovňa. Pozn.: Údaj za apríl 2021 je spracovaný k 9. máju 2021.

V apríli 2020 vyplatila Sociálna poisťovňa zhruba polovicu nárokov na pandemické nemocenské, ktoré vznikli v marci.¹⁶ Rovnako ako v prípade dávky „pandemické ošetrovné“ sa aj tu výplata dávok sčasti presúvala do nasledujúcich mesiacov. Počas prvého roka pandémie vzrástol počet vyplatených dávok nemocenské

¹⁴ Nárok na „pandemické nemocenské“ vznikol na základe novely zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení. Pred účinnosťou novely patrila poistencovi dávka vo výške 25 % denného vymeriavacieho základu. Viac podrobností na webovej stránke MPSVR SR, „Ošetrovné a nemocenské.“ dostupnej na www.employment.gov.sk/sk/koronavirus-pracovna-socialna-oblast/pracovna-oblast/osetrovne-nemocenske/.

¹⁵ Viac informácií na stránke Sociálnej poisťovne <https://www.socpoist.sk/aktuality-socialna-poistovna-zvysi-pandemicku-pn-a-ocr-za-april-automaticky-poistenci-uz-zaroven-mozu-ziadat-o-znovu-posudenie-pandemickej-ocr/48411s69488c>

¹⁶ Informačný systém Sociálnej poisťovne.

o 571 674 dávok (1,4 násobný nárast), čo sa premietlo do nárastu výdavkov 1,4-násobne o 190 miliónov eur.¹⁷ V druhom roku pandémie (marec až apríl 2021) vzrástol počet vyplatených dávok nemocenské oproti predpandemickému obdobiu o 210 453 (70,5 %). V rovnakom období vzrástli výdavky na dávku nemocenské o 75 miliónov eur (93,4 %) v porovnaní s rovnakým obdobím pred vypuknutím pandémie (Tabuľka 5).

Tabuľka 5 Vyplatené dávky „nemocenské“

Mesiac	2019	2020	2021	Nárast / pokles			Nárast / pokles (%)		
				2020 vs. 2019	2021 vs. 2019	2021 vs. 2020	2020 vs. 2019	2021 vs. 2019	2021 vs. 2020
Počet dávok									
január		129 784	229 468			99 684			76,8 %
február		134 968	247 804			112 836			83,6 %
marec	154 834	143 256	259 955	-11 578	105 121	116 699	-7,5 %	67,9 %	81,5 %
apríl	143 625	193 587	248 957	49 962	105 332	55 370	34,8 %	73,3 %	28,6 %
máj	121 150	195 389		74 239			61,3 %		
jún	115 231	146 826		31 595			27,4 %		
júl	114 831	125 594		10 763			9,4 %		
august	105 385	120 112		14 727			14,0 %		
september	106 004	119 297		13 293			12,5 %		
október	112 567	122 233		9 666			8,6 %		
november	125 958	181 356		55 398			44,0 %		
december	121 756	232 845		111 089			91,2 %		
Výdavky (tisíce eur)									
január		41 409	67 466			26 056			62,9 %
február		41 458	73 018			31 560			76,1 %
marec	39 278	43 001	75 021	3 723	35 743	32 021	9,5 %	91,0 %	74,5 %
apríl	40 583	51 421	79 436	10 838	38 854	28 015	26,7 %	95,7 %	54,5 %
máj	37 333	61 536		24 203			64,8 %		
jún	36 154	52 924		16 771			46,4 %		
júl	34 957	44 765		9 807			28,1 %		
august	34 782	44 122		9 339			26,9 %		
september	34 418	43 147		8 729			25,4 %		
október	33 886	41 702		7 816			23,1 %		
november	38 460	52 952		14 492			37,7 %		
december	37 581	63 886		26 305			70,0 %		

Zdroj: Informačný systém Syrius (týždenné údaje). Pozn.: Vyplatené dávky predstavujú nárok za predchádzajúce mesiace.

Odklad a odpustenie povinnosti zaplatiť odvody

Dôležitou súčasťou podpory udržania pracovných miest je aj odklad a odpustenie odvodových povinností zamestnávateľov a SZČO. MPSVR SR pristúpilo k zmene zákona o sociálnom poistení s cieľom umožniť odklad odvodov zamestnávateľa a SZČO za marec 2020 a odpustenie týchto odvodov za apríl 2020.¹⁸ Následne vláda SR prijala nariadenia umožňujúce odklad odvodov aj za máj až júl 2020.¹⁹ V decembri vláda rozhodla aj o možnosti požiadať o odklad splatnosti odvodov za december 2020 do 30. júna 2021.²⁰ Ďalšie rozšírenie tohto druhu podpory prišlo v januári 2021, keď vláda umožnila predĺženie splatnosti odvodov za tento mesiac až do konca júna 2021.²¹ 24. februára 2021 nadobudlo platnosť nariadenie vlády Slovenskej republiky²², ktoré umožňuje odklad odvodov aj za február 2021, taktiež do konca júna 2021, pri splnení stanovených

¹⁷ Dávka "pandemické nemocenské" tvorí len zlomok celkových vyplatených dávok. Napríklad v apríli 2020 predstavovalo "pandemické nemocenské" približne desatinu všetkých vyplatených dávok (Informačný systém Sociálnej poisťovne).

¹⁸ Pre detailný popis pravidiel a podmienok odkladu a odpustenia odvodov, pozri zákon 68/2020 Z. z. a 95/2020 Z. z., ako aj nariadenie vlády 76/2020 Z. z. novelizované nariadeniami 132/2020 Z. z. a 102/2021 Z. z. Vecný rámec tohto komentára sa obmedzuje na opatrenia v pôsobnosti MPSVR SR, preto sa nevenujeme vyhodnoteniu prípadného odkladu, odpusteniu alebo iným zmenám v odvodoch na zdravotné poistenie.

¹⁹ Pozri nariadenie vlády 131/2020 Z. z.

²⁰ Pozri nariadenie vlády 380/2020 Z. z.

²¹ Pozri nariadenie vlády 31/2021 Z. z., ktoré novelizuje a dopĺňa nariadenie 131/2020 Z. z.

²² Pozri nariadenie vlády 89/2021 Z. z., ktoré dopĺňa nariadenie 131/2020 Z. z.

podmienok. Vláda pristúpila k obdobnému odkladu odvodov aj za marec a apríl 2021²³. Odklad a odpustenie odvodov na sociálne poistenie znižuje mzdové náklady na priemerného zamestnanca takmer o jednu pätinu.

Tabuľka 6 Odklad a odpustenie odvodov na sociálne poistenie: základné štatistiky ^a

Mesiac	Typ žiadateľa		Spolu
	SZČO	Zamestnávateľ	
Počet			
marec 2020 (odklad)	5 040	6 131	11 171
apríl 2020 (odpustenie)	13 617	19 406	33 023
máj 2020 (odklad)	2 492	3 393	5 885
jún 2020 (odklad)	1 177	1 328	2 505
júl 2020 (odklad)	960	860	1 820
december 2020 (odklad)	968	1 740	2 708
január 2021 (odklad)	1 331	2 458	3 789
február 2021 (odklad)	1 242	2 133	3 375
marec 2021 (odklad)	1 038	1 445	2 483
Suma			
marec 2020 (odklad)	850 906,78 €	18 144 066,30 €	18 994 973,08 €
apríl 2020 (odpustenie)	2 416 155,58 €	66 116 919,00 €	68 533 074,58 €
máj 2020 (odklad)	466 086,67 €	20 264 690,65 €	20 730 777,32 €
jún 2020 (odklad)	222 369,14 €	10 171 951,62 €	10 394 320,76 €
júl 2020 (odklad)	177 769,46 €	3 749 318,34 €	3 927 087,80 €
december 2020 (odklad)	175 267,35 €	5 558 453,45 €	5 733 720,80 €
január 2021 (odklad)	257 787,62 €	7 365 526,44 €	7 623 314,06 €
február 2021 (odklad)	252 632,92 €	6 448 218,93 €	6 700 851,85 €
marec 2021 (odklad)	216 792,89 €	5 615 678,84 €	5 832 471,73 €

Zdroj: Sociálna poisťovňa. Pozn.: ^a Údaje sú aktuálne k 30. aprílu 2021; očakávame aktualizáciu dát do budúcnosti tak z dôvodu postupného spracovávaní existujúcich podkladov zakladajúcich nárok na odklad/odpustenie odvodov, ako aj z dôvodu korekcie doteraz spracovaných podkladov;

^b Údaje obsahujú aj dáta za subjekty spadajúce do sektora verejnej správy v zmysle metodiky ESA2010 a predstavujú horný odhad poklesu príjmov Sociálnej poisťovne z odvodov SZČO a zamestnávateľov z dôvodu odkladu alebo odpustenia odvodov za daný mesiac.

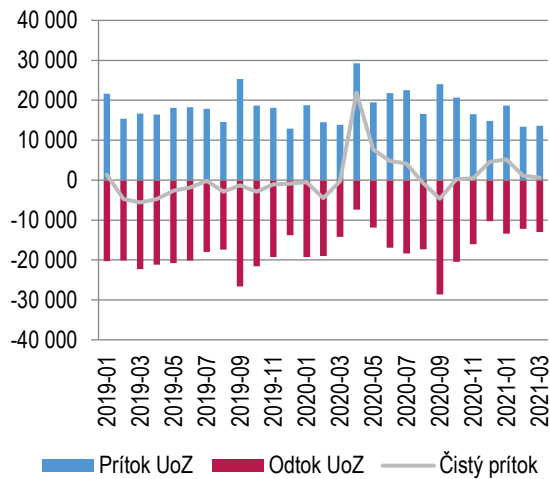
Odklad splatnosti odvodov na sociálne poistenie za rok 2020 bol pôvodne schválený do leta 2020 a neskôr predĺžený až do 30. júna 2021. 30. júna 2021 sa stávajú splatnými aj odvody odložené za jednotlivé mesiace v prvom kvartáli roku 2021. ²⁴ Odklad odvodov je umožnený tým subjektom, ktoré vykázali za daný mesiac pokles čistého obratu alebo pokles príjmov aspoň o 40 % v porovnaní s rokom 2019, príp. s februárom 2020. Odpustenie odvodov za apríl 2020 bolo zamerané na podporu tých subjektov, ktoré mali v apríli 2020 aspoň jednu zo svojich prevádzok zatvorenú dlhšie ako 15 dní na základe rozhodnutia Úradu verejného zdravotníctva. Tabuľka 6 obsahuje základné štatistiky o využití možnosti odkladu a odpustenia odvodov na sociálne poistenie podľa dát dostupných k 30. aprílu 2021 v delbe podľa charakteristiky subjektov. Túto formu podpory udržania pracovných miest mohli využiť aj subjekty zaradené do sektora verejnej správy.

²³ Pozri nariadenie vlády 154/2021 Z. z., ktoré dopĺňa nariadenie 131/2020 Z.z.

²⁴ Pôvodný termín splatnosti odvodov za marec 2020 určený na 31. júla 2020 bol neskôr posunutý na 30. júna 2021. V čase prípravy tejto aktualizácie je v zmysle novelizovaného nariadenia vlády 131/2020 Z. z. (posledná novela nariadenia bola zverejnená 19. marca 2021 pod číslom 101/2021 Z. z.) termín splatnosti odložených odvodov za máj, jún, júl, december 2020, a za január až marec 2021 taktiež 30. jún 2021.

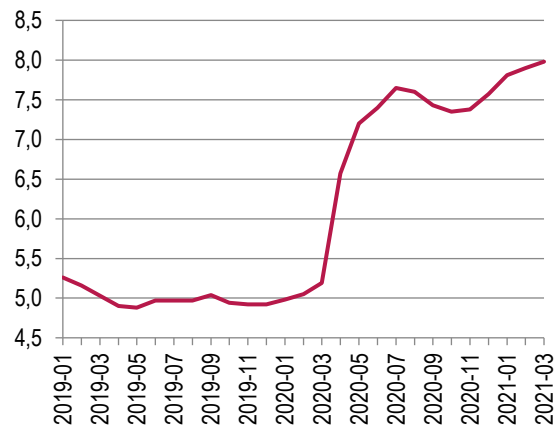
Situácia na trhu práce

Graf 3 Prítok a odtok UoZ

Zdroj: ÚPSVaR. Pozn.: Čistý prítok je vypočítaný ako "prítok mínus odtok UoZ".

Graf 4 Vývoj miery evidovanej nezamestnanosti v %

Zdroj: ÚPSVaR. Pozn.: Miera nezamestnanosti je vypočítaná z počtu disponibilných UoZ.

Nárast identifikovaných prípadov COVID-19 a následné protipandemické opatrenia vyvolali na pracovnom trhu výrazný pohyb. V apríli 2020 sme prvýkrát po 14 mesiacoch pozorovali vyšší prítok nových uchádzačov o zamestnanie do evidencie ako ich odtok. Konkrétne, v apríli 2020 bolo zaevidovaných 29 275 nových uchádzačov o zamestnanie, čo predstavuje oproti predošlému mesiacu viac ako dvojnásobok. Situácia na pracovnom trhu sa počas letných mesiacov stabilizovala. Pokles nezamestnanosti zaznamenaný počnúc augustom 2020 (pozri Graf 4) evidujeme aj po sezónnom očistení dát. Od októbra však odtok uchádzačov z evidencie opäť prevyšuje prítok do evidencie. V marci 2021 predstavoval čistý prítok do evidencie 649 uchádzačov o zamestnanie. Miera evidovanej nezamestnanosti v marci 2021 dosiahla hodnotu 7,98 %.²⁵

²⁵ Miera evidovanej nezamestnanosti je vypočítaná z počtu disponibilných UoZ, t.j. takých ktorí bezprostredne po ponuke voľného pracovného miesta môžu nastúpiť do pracovného pomeru. Celková miera nezamestnanosti môže byť vyššia, nakoľko zohľadňuje aj nedisponibilných UoZ (napr. dočasná práceneschopnosť, OČR, vzdelávanie a príprava pre trh práce alebo menšie obecné služby).

Tabuľka 7 Vývoj počtu poistencov z registra Sociálnej poisťovne

Subjekt	Apríl 2020	Apríl 2021	Nárast / pokles	Nárast / pokles (%)
Zamestnávateľa	186 054	184 716	- 1 338	-0,7 %
Zamestnanci (ZEC)	1 973 748	1 956 744	- 17 004	-0,9 %
Dohody (DOH)	345 163	341 528	- 3 635	-1,1 %
SZČO povinne poistení	214 672	223 011	8 339	3,9 %
Spolu (ZEC + DOH + SZČO)	2 533 583	2 521 283	- 12 300	-0,5 %

Zdroj: Sociálna poisťovňa.

Počet zamestnávateľov v apríli 2021 medziročne klesol o 0,7 % a počet poistných vzťahov (zamestnanci, dohody a SZČO) o 0,5 %. Počet zamestnaneckých poistných vzťahov dosiahol hodnotu 1 973 748, čo medziročne predstavuje pokles o 0,9 %. Počet dohôd medziročne poklesol o 1,1 %, počet samostatne zárobkovo činných osôb však medziročne narástol o 3,9 % (Tabuľka 7).

Vzhľadom na pretrvávajúcu pandemickú situáciu vláda SR niekoľkokrát schválila predĺženie nástroja „Prvá pomoc“. Posledným predĺžením podpory do júna 2021 zároveň navýšila aj jednotlivé príspevky a rozšírila okruh oprávnených poberateľov.²⁶ Zároveň rozhodla aj o predĺžení doby splatnosti poistného na sociálne poistenie za vybrané mesiace roka 2020 až do júna 2021. Viaceré z nástrojov podpory budú k dispozícii obyvateľom aj v najbližších mesiacoch a ich využitie je potrebné priebežne monitorovať a vyhodnocovať.

Box 3 Regionálny pohľad na vývoj nezamestnanosti počas mimoriadnej situácie

Podľa údajov ÚPSVaR o vývoji nezamestnanosti medzi februárom 2020 a marcom 2021 došlo k zvýšeniu miery evidovanej nezamestnanosti z 5,05 % na 7,98 %. Miera evidovanej nezamestnanosti v marci 2021 medzimesačne vzrástla o 0,08 p.b. (zo 7,90 % vo februári na 7,98 % v marci). V porovnaní s januárom sa vo februári a v marci znížil prítok UoZ do evidencie a zároveň sa zastabilizoval aj odtok UoZ. Toto sa prejavilo v nižšom čistom prítoku UoZ, ktorý bol v marci na trojmesačnom minime. V Trenčianskom a Žilinskom kraji bolo v marci dokonca viac uchádzačov vyradených z evidencie ako ich bolo zaradených. Tabuľka B3 obsahuje údaje o náraste miery nezamestnanosti v jednotlivých krajoch za obdobie február 2020 až marec 2021.

Tabuľka B3 Miera evidovanej nezamestnanosti v percentách a jej zmena (február 2020 – marec 2021)^a

Kraj	február 2020	marec 2021	absolútna zmena (v p.b.)	relatívna zmena (v %)
Bratislavský	2,83	4,98	2,15	75,97
Trnavský	2,80	5,44	2,64	94,29
Trenčiansky	3,21	5,52	2,31	71,96
Nitriansky	3,04	5,94	2,90	95,39
Žilinský	4,07	6,76	2,69	66,09
Banskobystrický	6,94	10,34	3,40	48,99
Prešovský	8,45	12,12	3,67	43,43
Košický	7,70	11,16	3,46	44,94
SR	5,05	7,98	2,93	58,02

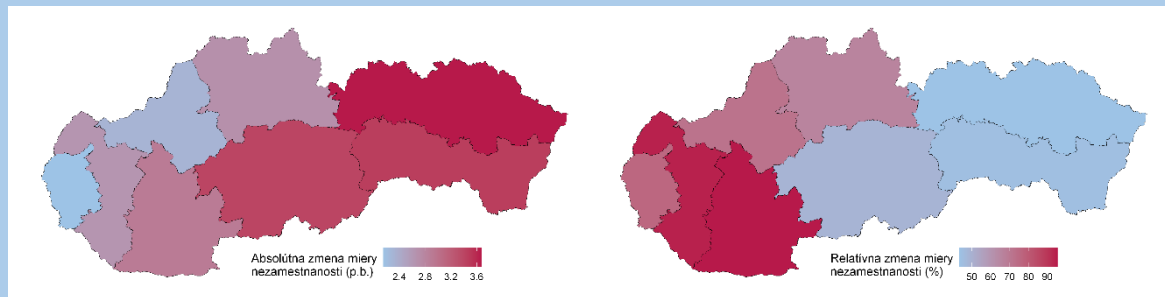
Zdroj: ÚPSVaR a vlastné výpočty; Pozn.:^aMiera nezamestnanosti bola vypočítaná z počtu disponibilných UoZ.

Z údajov dostupných k 3. máju 2021 vyplýva, že miera evidovanej nezamestnanosti rástla medziročne najvýraznejšie v absolútnom vyjadrení (v p.b.) v Prešovskom, Košickom a Banskobystrickom kraji (nárast o 3,67 p.b., 3,46 p.b., respektíve 3,40 p.b.). V pomernom vyjadrení k hodnote z februára 2020 (v percentách) najmarkantnejšie vzrástla evidovaná miera nezamestnanosti v Nitrianskom (95,39 % respektíve 2,9 p.b.) a Trnavskom kraji (94,29 % respektíve 2,64 p.b.). Naopak, najnižšiu medziročnú mieru nárastu nezamestnanosti v absolútnom vyjadrení zaznamenali úrady práce v Bratislavskom a Trenčianskom kraji. Vzhľadom na fakt, že nezamestnanosť rástla na celom území SR a jej miera bola vo februári 2020 o niekoľko p.b. vyššia v Prešovskom, Košickom a Banskobystrickom kraji oproti zvyšku SR, relatívny medziročný nárast miery

²⁶ Viac informácií o aktuálnych podmienkach podpory je dostupných na oficiálnej internetovej stránke www.pomahameludom.sk.

nezamestnanosti je v týchto regiónoch podstatne nižší ako na západe SR (pozri posledný stĺpec v Tabuľke B3 a Graf B2).

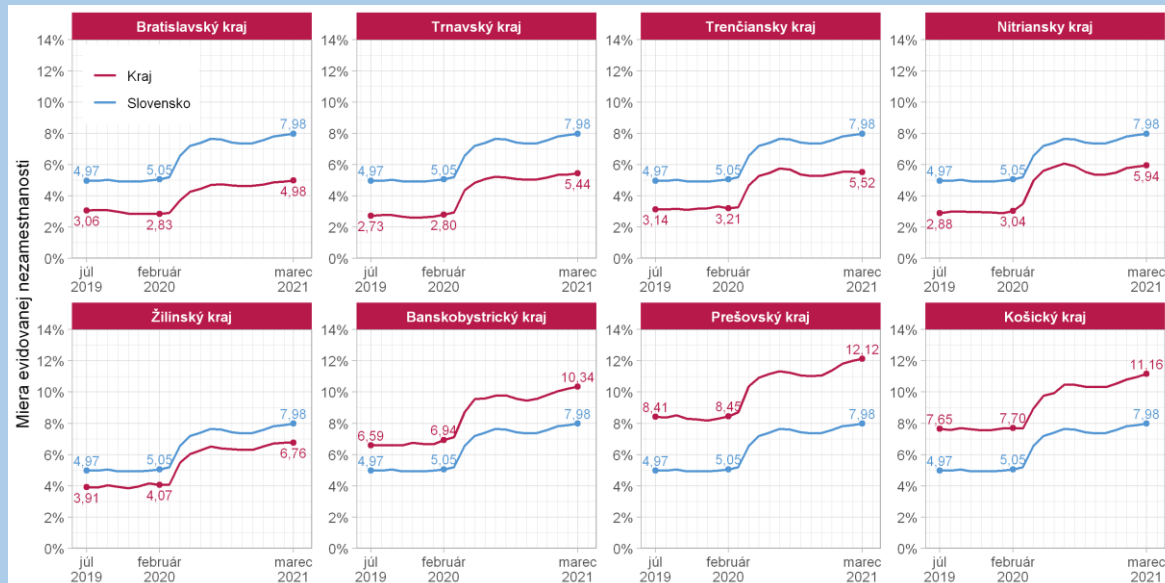
Graf B2 Zmena miery evidovanej nezamestnanosti medzi februárom 2020 a marcom 2021

Zdroj: ÚPSVaR a vlastné prepočty

Záver z predchádzajúceho odseku potvrdzuje aj Graf B3. Zároveň však dokumentuje pokles miery evidovanej nezamestnanosti zaznamenaný v marci 2021 v Trenčianskom a Žilinskom kraji, o 0,03 p.b. respektíve o 0,01 p.b. Pri ostatných krajoch sme však zaznamenali medzimesačný nárast v miere nezamestnanosti. Ďalšie uvoľňovanie slovenskej ekonomiky pozitívne ovplyvní trh práce, a preto očakávame, že primárne tento faktor sa pretaví aj do priaznivejších čísel na celoslovenskej úrovni.

Graf B3 V Trenčianskom a Žilinskom kraji v marci nezamestnanosť mierne klesla

Zdroj: ÚPSVaR

Bibliografia

- Baliak, M., Domonkos, Š., Fašungová, L., Hábel, B., Komadel, J., & Veselková, M. (2020a). *Prvá pomoc Slovensku: priebežná správa o sociálnej pomoci pracujúcim a rodinám (Aktualizácia 4)*. Dostupné na Internete: ISP/MPSVaR: https://institutsocialnejpolitiky.gov.sk/wp-content/uploads/2020/09/isp_2020_prva_pomoc_update4_final.pdf
- Baliak, M., Domonkos, Š., Fašungová, L., Hábel, B., Komadel, J., & Veselková, M. (2020b). *Prvá pomoc Slovensku: priebežná správa o sociálnej pomoci pracujúcim a rodinám (Aktualizácia 5)*. Dostupné na Internete: ISP/MPSVaR: https://institutsocialnejpolitiky.gov.sk/wp-content/uploads/2020/10/ISP_2020_Prva_pomoc_update5_final.pdf
- Baliak, M., Domonkos, Š., Fašungová, L., Hábel, B., Komadel, J., & Veselková, M. (2020c). *Prvá pomoc Slovensku: priebežná správa o sociálnej pomoci pracujúcim a rodinám (Aktualizácia 6)*. Dostupné na Internete: ISP/MPSVaR: https://institutsocialnejpolitiky.gov.sk/wp-content/uploads/2020/11/ISP_2020_Prva_pomoc_update6_FINAL.pdf
- Domonkos, Š., Fašungová, L., Hábel, B., Komadel, J., & Veselková, M. (2020a). *Prvá pomoc Slovensku: priebežná správa o sociálnej pomoci pracujúcim a rodinám*. Dostupné na Internete: ISP/MPSVaR: https://institutsocialnejpolitiky.gov.sk/wp-content/uploads/2020/08/isp_2020_prva_pomoc_slovensku_final5.pdf
- Domonkos, Š., Fašungová, L., Hábel, B., Komadel, J., & Veselková, M. (2020b). *Prvá pomoc Slovensku: priebežná správa o sociálnej pomoci pracujúcim a rodinám (Aktualizácia 2)*. Dostupné na Internete: ISP/MPSVaR: https://institutsocialnejpolitiky.gov.sk/wp-content/uploads/2020/08/isp_2020covid_druha_aktualizacia.pdf
- Domonkos, Š., Fašungová, L., Hábel, B., Komadel, J., & Veselková, M. (2020c). *Prvá pomoc Slovensku: priebežná správa o sociálnej pomoci pracujúcim a rodinám (Aktualizácia 3)*. Dostupné na Internete: SIP/MPSVaR: https://institutsocialnejpolitiky.gov.sk/wp-content/uploads/2020/08/isp_2020_prva_pomoc_august2020_aktual3_final.pdf
- Domonkos, Š., Fašungová, L., Hábel, B., Komadel, J., Veselková, M., & Vojtechová, B. (2020). *Prvá pomoc Slovensku: priebežná správa o sociálnej pomoci pracujúcim a rodinám (Aktualizácia)*. Dostupné na Internete: ISP/MPSVaR: https://institutsocialnejpolitiky.gov.sk/wp-content/uploads/2020/08/isp_2020_prva_pomoc_slovensku_20200615.pdf
- MPSVR SR. (2020). *Z „Prvej pomoci +“ rezort vyplatí viac peňazí väčšiemu počtu žiadateľov, 28. 10.* Dostupné na Internete: internetová stránka MPSVR SR: <https://bit.ly/32fm9RII>
- Úrad vlády SR. (2020). *Uznesenie č. 682/2020 a materiál č. 23088/2020*. Dostupné na Internete: <https://rokovania.gov.sk/RVL/Resolution/18833/1>
- Úrad vlády SR. (2021). *Uznesenie č. 72/2021 a materiál č. UV-2115/2021*. Slovensko. Dostupné na Internete: <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/25710/1>
- Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny. (2021). *Oznámenie o možnosti predkladania žiadostí o poskytnutie finančného príspevku v rámci projektu "Prvá Pomoc" (aktualizácia č 18 - podmienky platné pre oprávnené obdobie od 01.02.2021)*. Dostupné na internete: https://www.pomahameludom.sk/pp_plus_docs/marec_2021_2/Oznamenie_aktualizacia_od_01022021_final.pdf
- Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR. (2020). *Oznámenie o možnosti predkladania žiadostí o poskytnutie finančného príspevku v rámci projektu „Prvá pomoc“ (aktualizácia č. 13)*. Dostupné na Internete:

https://www.pomahameludom.sk/pp_plus_docs/december/Oznamenie_nov_platnost_od_01102020_ver05.pdf